

Sygn. akt I UK 12/14

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania S. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 maja 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 września 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca S. K. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego
- Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) z dnia 24 września 2013 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów postępowania: art. 378 § 1 k.p.c., wskutek niedokonania oceny i rozważań wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów, przejawiającego się w pominięciu zarzutu naruszenia konstytucyjnej zasady sprawiedliwości oraz ochrony praw nabytych, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem w przypadku ustalenia, że zasada ta została naruszona, brak jest podstaw do uznania, iż wnioskodawcy nie przysługuje prawo od zwiększenia emerytury „z ZUS”; art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez wadliwe uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia uniemożliwiające kontrolę kasacyjną w zakresie sposobu wykładni zasady wzajemności świadczeń z ubezpieczenia społecznego, zgodnie z którą suma składek wpłaconych przez ubezpieczonego ze wszystkich tytułów ubezpieczenia winna być adekwatna do

wymiaru otrzymywanego obecnie świadczenia, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem w przypadku uznania, iż zasada ta została naruszona, zasadne jest zwiększenie emerytury za okres opłacania składek na ubezpieczenie rolników, skoro okresy składkowe i nieskładkowe nie zostały uzupełnione okresami wymienionymi w art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także naruszenie prawa materialnego: art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) w związku z art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1403) w związku z art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez błędną wykładnię prowadzącą do uznania, że wnioskodawcy nie przysługuje prawo do zwiększenia emerytury na mocy art. 54 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podczas gdy prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku, że takie zwiększenie przysługuje zgodnie z konstytucyjną zasadą ochrony praw nabytych, u podstaw której znajduje się dążenie do zapewnienia jednostce bezpieczeństwa prawnego i umożliwienie jej racjonalnego planowania przyszłych działań, skoro bowiem w okresie od 1 lipca 1977 r. do 31 marca 2005 r. (z przerwami) wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu rolniczemu i przyznane mu zostało z tego tytułu prawo do wcześniejszej emerytury rolniczej, pozbawienie go tego prawa skutkuje tym, iż Stanisław Kownierowicz jest traktowany, jakby składek na ubezpieczenie rolnicze nie płacił i nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, pomimo iż prawo takie nabył i przysługiwać powinno mu prawo do rekompensaty okresu podwójnego ubezpieczenia, skoro okresów pracy w rolnictwie nie wykorzystano przy ustaleniu prawa do emerytury.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej uzasadniając wniosek tym, że „za przyjęciem skargi kasacyjnej przemawia występowanie w przedmiotowej sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do zapytania, czy w przypadku obowiązkowego podlegania ubezpieczeniu rolniczemu oraz społecznemu, opłacania z tego tytułu obowiązkowych podwójnych składek na ubezpieczenie nie jest zasadne zrekompensowanie tego okresu ubezpieczenia poprzez zwiększenie emerytury za okres opłacania składek na ubezpieczenie

rolnicze, w przypadku gdy okresów pracy w rolnictwie nie wykorzystano przy ustaleniu prawa do emerytury w świetle konstytucyjnej zasady ochrony prawa nabytych, zasady sprawiedliwości społecznej, której elementem jest prawo do ochrony ekspektatyw uzyskania świadczenia z ubezpieczenia społecznego za okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, art. 31 ust. 3 - urzeczywistniającego prawo do nienaruszania istoty prawa do zabezpieczenia społecznego przy wprowadzaniu przez ustawodawcę ograniczeń w zakresie korzystania z niego, art. 32 ust. 3 wskazującego na prawo do równego traktowania przez władze publiczne”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W tym kontekście należy wskazać, że podstawowym celem instytucji przedsądu jest rozważenie, czy w skardze kasacyjnej podniesiono okoliczności, których rozważenie przez Sąd Najwyższy będzie wkładem w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni. Tylko wtedy wykazany zostaje publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; oraz z 9 listopada 2005 r., V CSK 70/05). Wymaganie dotyczące przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma umożliwić stronie wnoszącej skargę kasacyjną przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi pod kątem przyjęcia jej (dopuszczenia jej) do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06). Dla spełnienia obowiązku

określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest przedstawienie argumentacji przekonującej o potrzebie przyjęcia jej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Gdy idzie o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego należy wskazać, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego oraz doktryny istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego należy w tym kontekście rozumieć zatem jako konieczność uzasadnienia, dlaczego rozpoznanie skargi kasacyjnej będzie służyło rozwojowi prawa. Podkreślić przy tym należy, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może być powoływaniem okoliczności istotnych tylko w ocenie samej strony, ale muszą one ściśle nawiązywać do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno zatem przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., sygn. akt II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienie – „czy w przypadku obowiązkowego podlegania ubezpieczeniu rolniczemu oraz społecznemu, opłacania z tego tytułu obowiązkowych podwójnych składek na ubezpieczenie nie jest zasadne zrekompensowanie tego okresu ubezpieczenia poprzez zwiększenie emerytury za okres opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze, w przypadku gdy okresów pracy w rolnictwie nie wykorzystano przy ustaleniu prawa do emerytury w świetle konstytucyjnej zasady ochrony prawa nabytych, zasady sprawiedliwości społecznej, której elementem jest prawo do ochrony ekspektatyw uzyskania świadczenia z ubezpieczenia społecznego za okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, art. 31 ust. 3 - urzeczywistniającego prawo do nienaruszania istoty prawa do zabezpieczenia społecznego przy wprowadzaniu przez ustawodawcę ograniczeń w zakresie korzystania z niego, art. 32 ust. 3” wskazującego na prawo do równego traktowania przez władze publiczne? – nie może być uznane za istotne zagadnienie prawne, które powinno być rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy. Jego przedmiotem nie są bowiem uzasadnione wątpliwości odnośnie do przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), co raczej kwestie dotyczące przyjętych rozwiązań systemowych w odniesieniu do konstruowania systemu zabezpieczenia społecznego i zgodności regulacji ustawowej (którą związane są sądy ubezpieczeń społecznych) z Konstytucją RP (której przepisy skarżący zresztą przywołuje). Tymczasem orzekanie w przedmiocie zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją należy do kompetencji Trybunału Konstytucyjnego (art. 188 Konstytucji RP). W tym kontekście należy wskazać, że art. 56 ust. 5 stanowiący, iż nie przysługuje zwiększenie do emerytury osobie, która nie uzupełniała stażu okresami wymienionymi w art. 10, a posiada okresy opłacania składek na Fundusz Emerytalny Rolników, Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników i ubezpieczenie emerytalno-rentowe rolników, w sytuacji gdy ma ustalone prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, był już przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego w zakresie jego zgodności z Konstytucją. W wyroku z dnia 13 grudnia 2007 r., SK 37/06 (OTK-A 2007 r. nr 11, poz. 157), Trybunał orzekł, iż art. 56 ust. 5 jest zgodny z art. 67 ust. 1 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji. W kolejnym zaś wyroku z dnia 5 października 2010 r., K 16/08 (OTK-A

2010 nr 8, poz. 72) Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za zgodny z art. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W obu tych wyrokach Trybunał Konstytucyjny odniósł się do kwestii podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.